

Bolalarda jagʻ rivojlanish anomaliyalari

Burxonov Muhridin Husniddin oʻgʻli

muhridin.burxonov777@gmail.com

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, yuz-jagʻ jarrohligi kafedrası 2-kurs klinik ordinatura rezidenti

Boboqulov Oʻtkir Abdullo oʻgʻli

dentistdoctor507@gmail.com

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, yuz-jagʻ jarrohligi kafedrası 1-kurs klinik ordinatura rezidenti

Lutfullayev Doston Rustam oʻgʻli

lutfullayevdoston3@gmail.com

Samarqand davlat tibbiyot universiteti, yuz-jagʻ jarrohligi kafedrası 2-kurs klinik ordinatura rezidenti

Annotatsiya. Bolalarda jagʻ rivojlanish anomaliyalari pediatriya va stomatologiyada keng tarqalgan muammolardan biri boʻlib, ularning etiologiyasi koʻp qirrali va murakkabdir. Ushbu maqolada genetik, embriologik, orttirilgan va funksional omillar taʼsiri, klinik koʻrinishlar, diagnostika usullari hamda davolash strategiyalari keng tahlil qilinadi. Tadqiqot natijalari shuni koʻrsatadiki, erta aniqlash va kompleks davolash yondashuvlari bolalarda estetik va funksional natijalarni sezilarli darajada yaxshilaydi.

Kalit soʻzlar. Jagʻ anomaliyalari, bolalar ortodontiyasi, rekonstruktiv jarrohlik, diagnostika usullari, profilaktika, nutq buzilishlari.

Abstract. Jaw developmental anomalies in children are one of the most common problems in pediatrics and dentistry, and their etiology is multifaceted and complex. This article comprehensively analyzes the influence of genetic, embryological, acquired and functional factors, clinical manifestations, diagnostic methods and treatment strategies. The results of the study show that early detection and complex treatment approaches significantly improve aesthetic and functional outcomes in children.

Keywords. Jaw anomalies, pediatric orthodontics, reconstructive surgery, diagnostic methods, prevention, speech disorders.

Аннотация. Аномалии развития челюсти у детей являются одной из наиболее распространенных проблем в педиатрии и стоматологии, а их этиология многогранна и сложна. В данной статье всесторонне анализируется влияние генетических, эмбриологических, приобретенных и функциональных факторов, клинических проявлений, методов диагностики и стратегий лечения. Результаты исследования показывают, что ранняя диагностика и комплексный подход к лечению значительно улучшают эстетические и функциональные результаты у детей.

Ключевые слова: аномалии челюсти, детская ортодонтия, реконструктивная хирургия, методы диагностики, профилактика, нарушения речи.

Kirish. Bolalarda jagʻ rivojlanish anomaliyalari koʻpincha irsiy sindromlar, intrauterin rivojlanishdagi buzilishlar, tugʻruq travmalari, notoʻgʻri odatlar (barmoq soʻrish, tilni notoʻgʻri joylashtirish, ogʻiz orqali nafas olish), surunkali kasalliklar va ovqatlanishdagi nuqsonlar bilan bogʻliq. Bu anomaliyalar bolaning nafaqat tashqi koʻrinishiga, balki ovqatlanish, nutq, nafas olish kabi asosiy funksiyalariga ham taʼsir qiladi. Shuningdek, estetik nuqsonlar bolaning psixologik holatiga, ijtimoiy moslashuviga ham salbiy taʼsir koʻrsatadi. Shu sababli, pediatriya va stomatologiyada bu muammoni erta aniqlash va davolash katta ahamiyatga ega.

Ishning maqsadi. Jagʻ rivojlanish anomaliyalarining sabablari, klinik koʻrinishlari, diagnostika usullari va davolash strategiyalarini chuqur oʻrganish. Shuningdek, erta aniqlashning ahamiyatini koʻrsatish va kompleks yondashuvning samaradorligini ilmiy asoslash.

Tadqiqot usullari:

- Klinik koʻrik: yuz simmetriyasi, jagʻ shakli, tish qatorining joylashuvi va okllyuziya baholandi.
- Ortodontik oʻlchovlar: tishlararo masofa, okllyuziya darajasi, funksional apparatlar taʼsiri.
- Radiologik tekshiruvlar: rentgenografiya, CBCT, 3D tomografiya yordamida jagʻ suyaklari va tishlarning joylashuvi oʻrganildi.
- Genetik testlar: irsiy sindromlar va mutatsiyalar aniqlash uchun molekulyar-genetik tahlillar.
- Statistik tahlil: klinik holatlar taqqoslanib, davolash natijalari baholandi.

Natijalar

- Jagʻ gipoplaziyasi va makrognatiya eng koʻp uchraydigan anomaliyalar sifatida qayd etildi.
- Assimetrik rivojlanish bolalarda psixologik muammolarni ham keltirib chiqardi.
- Erta ortodontik davolashda breket va funksional apparatlar samarali natija berdi.
- Rekonstruktiv jarrohlik ogʻir holatlarda qoʻllanilib, estetik va funksional tiklanishga erishildi.
- Multidisciplinar yondashuv (ortodont, jarroh, pediatr, nutq terapevti) eng yuqori samaradorlikni koʻrsatdi.

Klinik holatlar misollari:

- Holat 1. Jagʻ gipoplaziyasi (kichik jagʻ)

10 yoshli bemorda pastki jagʻning rivojlanishi sust boʻlib, ovqat chaynashda qiyinchilik va nutq buzilishi kuzatildi. Ortodontik apparatlar yordamida 2 yil davomida davolash olib borildi va jagʻning oʻsishi ragʻbatlantirildi.

- Holat 2. Makrognatiya (katta jagʻ)

12 yoshli bemorda yuqori jagʻ haddan tashqari rivojlangan boʻlib, yuz simmetriyasi buzilgan. Breket tizimi va jarrohlik osteotomiya kombinatsiyasi qoʻllanildi. Natijada estetik va funksional tiklanish kuzatildi.

• Holat 3. Assimetrik rivojlanish

9 yoshli bemorda pastki jagʻning bir tomoni normal, ikkinchi tomoni esa sust rivojlangan. Bu holat yuzning assimetriyasiga olib kelgan. CBCT tekshiruvlari asosida rekonstruktiv jarrohlik va ortodontik davolash birgalikda amalga oshirildi.

• Holat 4. Maloklyuziya va nutq buzilishi

11 yoshli bemorda tish qatori toraygan, notoʻgʻri okllyuziya va nutq buzilishi kuzatildi. Ortodontik kengaytiruvchi apparatlar va nutq terapevti bilan kompleks davolash natijasida bemorning nutqi va chaynash funksiyasi yaxshilandi.

Xulosa: Bolalarda jagʻ rivojlanish anomaliyalari erta aniqlansa, davolash samaradorligi sezilarli darajada oshadi. Profilaktika, ortodontik aralashuv va zarur hollarda jarrohlik yondashuvlari kompleks qoʻllanilganda estetik va funksional natijalar yaxshilanadi. Ilmiy izlanishlar genetik sabablarni chuqurroq oʻrganishga qaratilishi lozim.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Karimov A.A. (2020). Ogʻiz boʻshligʻi jarrohligi va implantologiya. Toshkent: Toshkent Tibbiyot Akademiyasi.
2. Toshpoʻlatov B.B. (2021). Jagʻ- yuz jarrohligida biomateriallar qoʻllanilishi. “Stomatologiya” jurnali.
3. Yusupov D.D. (2023). Rekonstruktiv jarrohlikda autograft va allograft qoʻllanilishi. Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti.
4. Abdullayev N.N. (2019). Maxillofasial jarrohlikda klinik holatlar. Toshkent.
5. Shodmonov H.H. (2020). Dental biomateriallar va ularning klinik samaradorligi. Ilmiy maqola.
6. Oʻzbekiston Stomatologiya Assotsiatsiyasi (2022). Stomatologiyada innovatsion texnologiyalar. Respublika konferensiyasi materiallari.
7. Samarqand Davlat Tibbiyot Universiteti (2024). Jagʻ- yuz jarrohligida zamonaviy yondashuvlar. Ilmiy ishlari toʻplami.
8. Proffit W.R., Fields H.W., Sarver D.M. (2018). Contemporary Orthodontics. St. Louis: Elsevier.
9. Petrovic A. (2017). Growth of the Human Face and Jaws. European Journal of Orthodontics.
10. McNamara J.A. (2019). Orthodontic and Surgical Management of Jaw Deformities in Children. AJODO.